

Esimesed sammud looduse avastamisel

Programmi kirjeldus

„Esimesed sammud looduse avastamisel” on 6–7aastastele lastele mõeldud mänguline ja meeli kaasav õuesõppeprogramm, kus lapsed õpivad loodust märkama, uurima ja hoidma. Jalutuskäigul valitud looduslikus kohas avastatakse maastikku tervikuna ja detailidena (värvid, kujundid, jäljed, lõhnad, helid), uuritakse taimi ning otsitakse loomade tegevusjälgi. Tegevused on lühikesed ja vahelduvad, et toetada lapse keskendumist ja eduelamust.

Lühikirjeldus

Lapsed avastavad loodust meelte abil, uurivad luubiga põnevaid loodusobjekte ning otsivad loomade tegevusjälgi. Õppekäik lõpeb ühise “avastuste ringiga”, kus pannakse kokku, mida märgati ja kuidas looduses hoolivalt käituda.

Sihtrühm ja keel: Koolieelikud (6–7aastased)eesti/vene

Toimumiskoht: Liivjärve ümbrus Kurtna järvestikus; kokkuleppel võimalik teistes Ida-Virumaa looduslikes paikades (näiteks lasteaiale lähedal olevas pargis).

Aeg: aastaringselt

Kestus: 1h 15min

Rühma suurus: kuni 15 õpilast + 2 õpetajat

Hind: 200.00 eurot/ 1 rühm

Rühmade vastuvõtuvõimekus: tavapäraselt 1 rühm korraga, kokkuleppel maksimaalselt 2 rühma. Sõltub ka klsside suurusest.

Õpitulemused (eesmärgid):

Teadmised. Programmi lõpuks õpilane:

- teab, et looduses on elus ja eluta asju ning neid saab uurida vaatlemise ja võrdlemisega;
- teab, et taimedel ja loomadel on elupaigad ning loodus muutub aastaegadegega;
- teab lihtsaid looduses käitumise reegleid (liigume koos, hoiame taimi ja loomi, prügi viime ära).

Oskused. Programmi lõpuks õpilane:

- oskab teha juhendatud vaatluse: märgata värvi, kuju, suurust ja asukohta;
- oskab kasutada luupi ja “uurija pilku” (küsimus → vaatlus → lihtne järeldus);
- oskab rühmas jagada tähelepanekut ja kuulata teisi;
- oskab liikuda õues kokkulepitud ohutusreeglite järgi (rada, veepiir, “näen–ütlen”).

Hoiakud. Programmi lõpetanud õpilane:

- tunneb rõõmu looduses olemisest ja avastamisest;
- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub säästvalt (ei lõhu, ei häiri, ei jäta jälgi);
- julgeb küsida, uurida ja oma mõtteid väljendada.

Seos õppekavaga

Valdkond “Mina ja keskkond”, 6–7aastane laps:

- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 13) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;

Üldpädevused (kuni 3)

- Õpipädevus: huvi, küsimuste esitamine, tähelepanekute sõnastamine.
- Suhtluspädevus: kuulamine, jutustamine, kokkulepete järgimine rühmas.

- Loodusteaduslik mõtlemine (eakohaselt): märkan–uurin–võrdlen–järeldan.

Lõiming

- **Keel ja kõne:** uued sõnad (värvid, omadussõnad, elupaik), jutustamine “minu avastus”.
- **Matemaatika:** võrdlemine (suurem–väiksem, lähemal–kaugemal), mustrid looduses.
- **Kunst:** “avastuse pilt” või loodusmustrid (jooned, täpid, ringid). Kokkuleppel õpetajaga

Läbivad teemad

- **Keskond ja jätkusuutlik areng** – laps õpib loodust hoidvaid käitumisviise ning märkab inimese tegevuse mõju (prügi, tallamine, häirimine).

Meetodid (aktiivõpe): Mänguline õuesõpe, meelteharjutused, suunatud vaatlus, paaris- ja rühmatöö, lühikesed juturingid, “avastuste ring” lõpetuseks

Vahendid:

- luubid
- piltkaardid

Tegevuste käik (1 h 15 min)

1. **Tervitus ja turvareeglid (10 min)**
Kus me oleme? Mis on “meie raja reeglid”: püsime koos, liigume radadel, veepiiril ainult juhendajaga, midagi elusat ei murra ega vii kaasa, prügi korjame ära.
2. **Meelte mäng “Kuulan–vaatan–nuusutan” (10 min)**
Lapsed leiavad: 1 heli, 1 lõhna, 1 huvitava värvi ja 1 “üllatuse” (midagi, mis paneb imestama). Jagame lühidalt ringis.
3. **Maastik kui tervik (10 min)**
Vaatame järve ja metsa: mis on suur pilt? (vesi, puud, taevas, rada). Seejärel “värvijahil” otsime looduse värvitoone.
4. **Minu uurimisnurk (15 min)**
Väikesed rühmad valivad väikese ala/objekti (känd, samblalaik, lehehunnik). Luubiga uurime detaile ja vastame küsimustele: “mis see võiks olla?”, “mille järgi sa arvad?”.
5. **Taimede uurimine “Vali lemmikpuu” (10 min)**
Iga laps valib lemmikpuu/taime ja leiab 2–3 tunnust (leht/okkad, koor, lõhn). Võrdleme piltkaartidega.
6. **Loomade tegevusjäljed (10 min)**
Otsime jälgi: käbid, näritud oksad, rajad, suled, urud. Arutame: kes siin käis ja mida ta vajab?
7. **Kokkuvõte “Avastuste ring” (10 min)**
Iga laps ütleb: “Minu tänane avastus oli...” + “Kuidas ma loodust hoian...”.

Hindamine ja tõendus

- **Kujundav hindamine:** juhendaja küsimused ja vahetu tagasiside tegevuste ajal (kirjeldamise, luubi kasutamise, reeglite järgimise kohta).

Ohutus, ligipääsetavus ja õpikeskkond

- **Õpikeskkond.** looduslik raja- ja metsamaastik järve ääres; ilmast sõltuvalt võib olla märg/libe või liivane.
- **Ohutus.** püsime koos; veepiiril liigume ainult juhendajaga; ei joosta; ei maitsta taimi/seeni; arvestame putukate ja puukidega

- **Ligipääsetavus.** Tegevused on kohandatavad (lühem ring, sagedasemad pausid). Ratastooliga liikumise sobivus sõltub valitud kohast – vajadusel valime kokkuleppel ligipääsetavama raja.

Juhis õpetajale

- **Enne programmi.**
 - Teavitage lapsevanemaid sobivast riietusest (kihiline, kinnised jalanõud; vihmakeep), vajadusel putukatõrje.
- **Programmi ajal (õpetaja roll)**
 - Saavad täiskasvanud toetavad rühma koosliikumist, turvareeglite järgimist ja julgustavad lapsi küsima.

Juhendajad ja kompetents

Programmi viivad läbi kogenud keskkonnahariduse juhendajad; kvalifikatsiooni ja kogemuste kirjeldus on toodud kodulehel. <https://www.matkaklubi.ee/koolitajad/>